

TROMS OG FINNMARK STATSADVOKATEMBETER

Syssemesteren på Svalbard
Postboks 633
9171 LONGYEARBYEN

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

24/2226 - 2 / TST071

25.08.2025

Inspeksjon av Syssemesteren på Svalbard - 2024

Troms og Finnmark statsadvokatembeiter gjennomførte fysisk inspeksjon av Syssemesteren på Svalbard 16. og 17. september 2024. Førstestatsadvokat Hugo Henstein og statsadvokat Kirsti Jullum Jensen deltok på vegne av embetet. Fra Syssemesteren deltok syssemesteren, assisterende syssemester, politiadvokat, politifaglig etterforskningsleder og etterforsker.

Det ble ikke utarbeidet egen rapport fra inspeksjonen og dette brev ble forsinket. Embetet beklager dette.

Bakgrunn for inspeksjonen

Syssemesteren på Svalbard ble sist inspisert av statsadvokatene i november 2021, jf. inspeksjonsrapport av 10. desember 2021. I 2022 og 2023 ble det gjennomført digitale møter.

Det vises til Riksadvokatens rundskriv nr.1/2024 om mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2024, med videre henvisninger til Riksadvokatens brev av 29. september 2023, hvor det gis føringer for statsadvokatenes fagledelse i 2024, samt Riksadvokatens disponeringsskriv av 9. januar 2024 og oversendelsesbrev til rundskriv om påtalekompetanse RA-2022-3. Det vises endelig til Riksadvokatens rundskriv nr. 3/2020; Statsadvokatenes fagledelse av politiet.

Det følger av de nevnte styringsdokumenter at statsadvokatene gjennom sin fagledelse i 2024 skulle rette særskilt oppmerksomhet mot flere tema, og statsadvokaten valgte ut de mest sentrale. For Syssemesteren på Svalbard var dette:

- Effektivitet og rettssikkerhet i straffesaksbehandlingen; porteføljestyring og restanser
- Mishandling i nære relasjoner
- Organisert kriminalitet og kriminelle nettverk
- Alvorlig miljøkriminalitet

I tillegg ønsket statsadvokaten følgende oppfølgingstema:

- Lokale prioriteringer med utgangspunkt i kriminalitetssituasjonen p.t. på Svalbard
- Etterforskningsressurser og kompetanse.

- Intern straffesaksinstruks og bøtedirektiv

Orientering fra sysselmesteren

Ass. sysselmester Katharina Riise ønsket velkommen og innledet med en kort presentasjon om Svalbard. Det var særlig fokus på samfunnssikkerhet og beredskap, herunder klima- og miljøspørsmål som påvirker utfordringene, samt nordområdenes betydning i de sikkerhetspolitiske og geopolitiske spørsmål. Det ble redegjort for forskrift om bortvisning og utvisning for tidligere straffedømte.

Det har vært en nedgang i antall personer som kommer fra fastlandet. Det å bo på Svalbard blir dyrere, samtidig som gruvene legges ned. Det er p.t. over 50 nasjonaliteter på øya. Befolkningen blir også eldre, men Svalbard skal ikke være et livsløpssamfunn.

Det oppleves et økt press på grunnleggende infrastruktur – særlig energiforsyning. Lokalstyret har ansvar for all kritisk infrastruktur.

Forebygging er Sysselmesterens hovedstrategi, særlig for overtredelser av Svalbardmiljøloven, der sysselmesteren også er miljømyndighet. Brudd på ferdselsrestriksjoner utgjør mange saker.

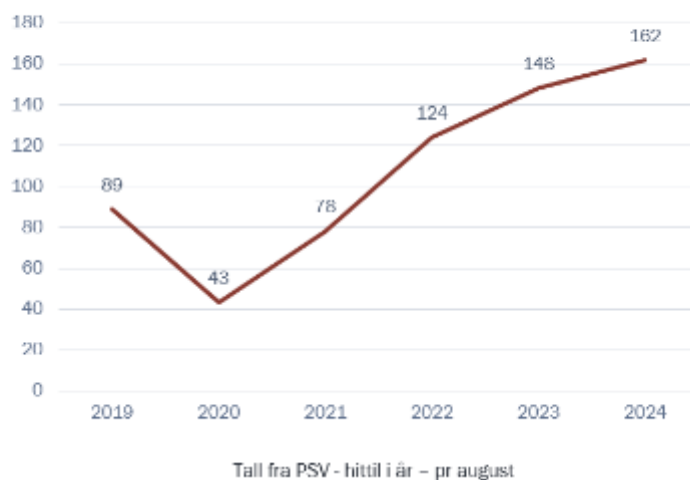
Straffesaksinstruksen er ferdig og et bøtedirektiv for Svalbard vil snart være på plass. Det jobbes med kontinuerlig utvikling for å utvikle direktivet, samt et erfaringsarkiv.

Resultatoppfølging

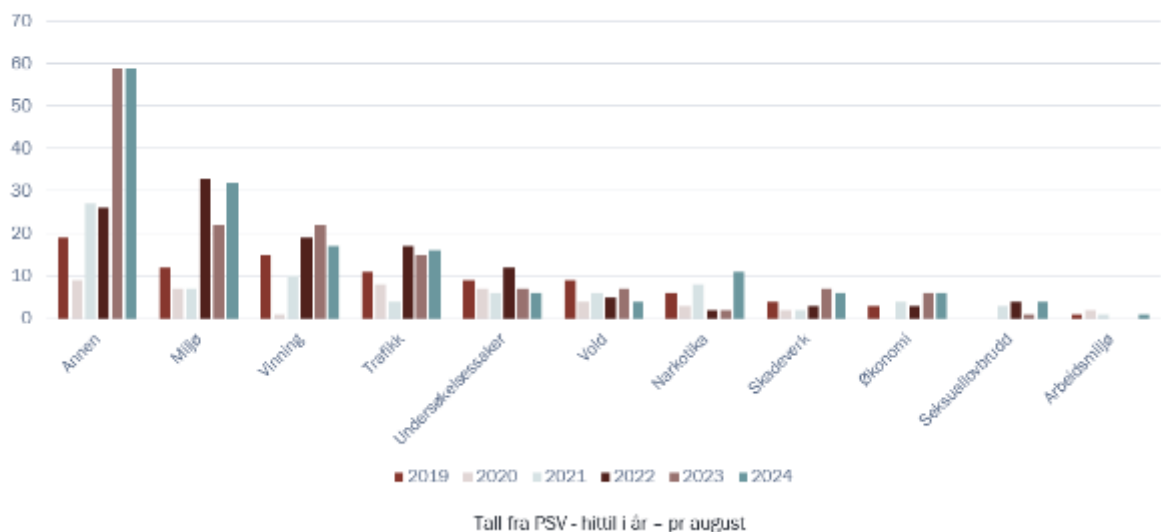
Statsadvokaten foretok en gjennomgang av aktuell straffesakstatistikk og måloppnåelse for sysselmesteren.

Generelt ser vi en liten økning i antall anmeldte saker, selv om totalantallet fortsatt er lavt:

Anmeldelser

Utvikling krimtype

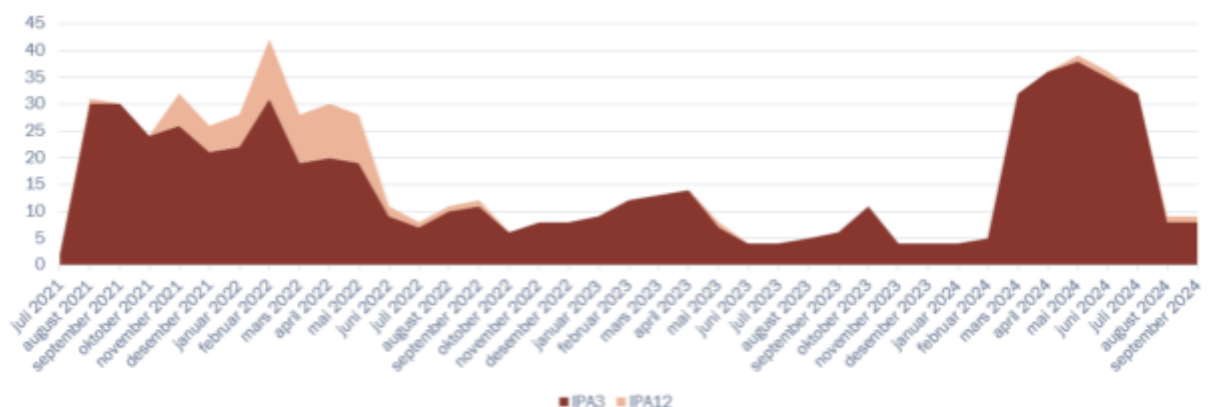

Kategorien "Annen" er i all hovedsak egeninitierte våpensaker og dronesaker. Mange miljø saker er også initiert, og sysselmesteren benytter Barentswatch til å overvåke ferdsselsforbudssonene.

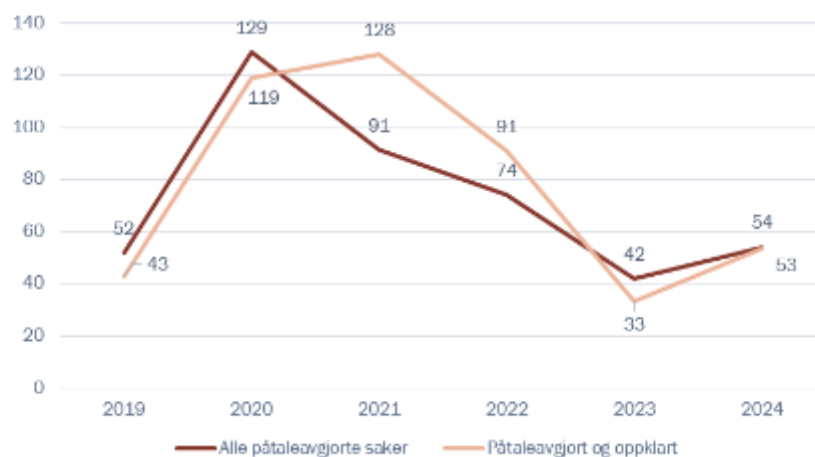
Det har vært en større tilstedeværelse av Tollvesenet fra 2022, og samarbeidet beskrives som godt. Det foreligger en personkontrollforskrift og vareførselsforskrift som regulerer mye av kontrollene.

Sysselmesteren har ellers lave restanser, god saksbehandlingstid, og høy oppklaringsprosent. Samarbeidet mellom etterforskere og påtale beskrives som godt.

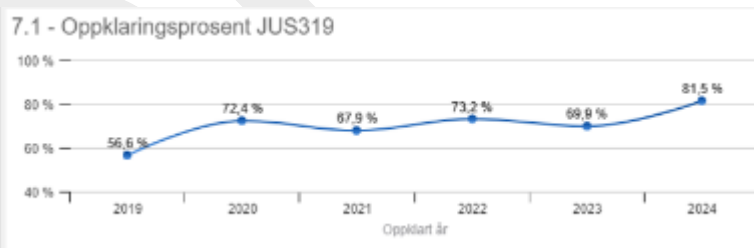
Utvikling IPA 3 (8 saker) og IPA 12 (1 sak)

Saksbehandlingstid straffesaker

Oppklaringsprosent

- Mishandlingsaker er vanskelig å avdekke. Det stilles spørsmål ved om dette knyttes til kultur (mange ulike nasjonaliteter), samt at mange kvinner er økonomisk avhengige av mannen for å kunne være på Svalbard.
- Organisert kriminalitet: Sysselmesteren har ikke hatt slike saker, og det er nok mest aktuelt i relasjon til arbeidslivskriminalitet. Sysselmesteren erkjenner at de må være oppmerksom på at det kan være saker relatert til korrupsjon, hvilket knytter seg til at det er små forhold, flere har flere hatter, og det er tillatelser som gis. Hallikvirksomhet er et annet område hvor saker kan oppstå, særlig relatert til utenlands arbeidskraft.
- Alvorlig miljøkriminalitet er i all hovedsak en del rustne tanker i Barentsburg, hvor en før eller siden forventer lekkasje, samt fartøy som går inn i verneområdene med tungolje.
- Sysselmesteren har egne lokale prioriteringer, og en har over tid beveget seg fra konduite til reaksjon, noe som synes å gi umiddelbar effekt, særlig i våpensaker.

Møte med straffesaksansvarlig, PEL og PÅL.

Det er for tiden fire PEL'er hos sysselmesteren og en straffesaksansvarlig.

Det pekes på utfordringer med å få eierdepartementer til å endre/tilpasse regelverk til Svalbardforhold.

Mishandlingssaker er en utfordring å avdekke og etterforske. Skolene kan ikke tilby elever like mye oppfølging som på fastlandet, og det oppleves at foreldre motarbeider eventuelle utredninger av barna som har utfordringer, for å ikke bli sendt til fastlandet. Det er også utfordringer knyttet til boliger, og ofte er det slik at gjerne kun den ene parten har bolig gjennom jobb. Det er altså mange faktorer for å ikke melde fra om mishandling i nære relasjoner. I tillegg er det Ikke NAV eller krisesenter på øya. Sysselmesteren har verken SARA-koordinator eller familievoldskoordinator.

Sysselmesteren får bistand fra Barnehuset i Tromsø og Kripos for tilrettelagte avhør

Etterforskningsressursene og kompetansen hos etterforskere beskrives som gode. Et innspill er at ny politiadvokat bør få anledning til å hospitere hos Økokrim. Det gjennomføres en tilpasset OÅO, særlig med fokus på PPS, hensyntatt at det ikke er rene kriminalteknikere ansatt hos Sysselmesteren.

Oppsummering

Sysselmesteren på Svalbard har tilfredsstillende oppfølging av straffesaksarbeidet. Oppklaringsprosent og saksbehandlingstid er godt innenfor det forventede. Statsadvokatene er fornøyd med den stabile måloppnåelsen.

Det gis ingen pålegg om oppfølgingspunkter.

Hugo Henstein
førstestatsadvokat

Kirsti Jullum Jensen
statsadvokat

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Gjenpart

Gjenpart

Politidirektoratet
Riksadvokaten

KOP1